

O. Krapivcev, Deputy Head of Center-
Head of Forensic Research Department,
Luhansk Scientific Research Forensic Center,
MIA of Ukraine, Rubizhne, Luhansk region, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4659-1075>

ENSURING THE PARTICIPATION OF A CRIMINALIST SPECIALIST IN CRIMINAL PROCEEDINGS AT THE STAGE OF PRE-TRIAL INVESTIGATION: PROCEDURAL AND ORGANIZATIONAL ASPECTS

The purpose of the article is to develop theoretical provisions and scientific substantiation in the procedural and organizational context of practical recommendations for ensuring the participation of a criminalist in criminal proceedings at the stage of preliminary investigation. *Methodology*. The reliability of the results and conclusions obtained is ensured by the use of general scientific and special methods of scientific knowledge. In particular, the analysis, synthesis, generalization made it possible to study in detail the regulatory framework regarding the direction of research, the method of scientific abstraction contributed to the formulation of a position regarding the content of the activity of a specialist in the use of special knowledge and technical and forensic tools, the expediency of amending the legislation of Ukraine regarding the delimitation of the concepts of «specialist» and «forensic specialist». *Scientific novelty*. The necessity at the legislative level to distinguish between the concepts of «specialist» and «specialist-criminalist», to define the tasks, functions and competencies of a specialist-criminalist as a participant in criminal proceedings, whose activities are carried out under the guidance and control of an investigator. At the same time, provide for the development of a mechanism for regulating the activities of a forensic specialist aimed at increasing professional motivation for the effectiveness of the use of special knowledge and skills, proper technical and forensic support of criminal proceedings and a procedure for checking the level of professional knowledge and practical skills in order to periodically confirm the qualifications of a «forensic specialist». *Conclusions*. As a result of the study, it was stated that the concept and essence of the term «special knowledge» at the legislative level have not been interpreted, there is no consensus in this regard among scientists. The term «forensic knowledge» also causes some discussion, although, I think, it is most consistent with the essence of the activity of a specialist in forensic science as an official who possesses and uses such knowledge at a professional level. There is no unanimity about the forms of using special knowledge. However, in the context of our research, first of all, it is worth talking about such procedural forms as the participation of a specialist (criminalist) in criminal proceedings and conducting forensic examinations. At the same time, from our point of view, the main forms of using special knowledge include consultations with forensic specialists. The complex application of the aforementioned forms will ensure objectivity, completeness and comprehensiveness of the preliminary investigation. The directions of the development of a mechanism for regulating the activities of a specialist-criminalist, aimed at increasing professional motivation, the effectiveness of using special knowledge and skills, proper technical and forensic support of criminal proceedings, have been determined. Some practical recommendations for ensuring the participation of a criminalist in criminal proceedings at the stage of preliminary investigation and proposals for the development of organizational and legal foundations for determining the procedure for obtaining and confirming the qualification of a «forensic specialist», taking measures to monitor the effectiveness of his activities are presented.

Keywords: specialist; forensic specialist; special knowledge; forensic knowledge; training of a specialist in forensic science; professional motivation for the effectiveness of the use of special knowledge and skills; motivation for the professional development of a specialist in crime; the competence of a specialist forensic scientist.

Introduction

Among the main tasks of criminal proceedings before the prosecution is «to ensure a prompt, complete and impartial investigation and trial so that anyone who commits a criminal offense is brought to justice» (*Kryminalnyi protsesualnyi kodeks*, 2012, st. 2).

Investigation of crimes is a complex mental process, usually impossible without the use of special knowledge, and therefore the involvement of a specialist in investigative (search) actions as a participant in criminal proceedings (*Kryminalnyi protsesualnyi kodeks*, 2012, st. 3, p. 25).

The specialist may also be involved in the parties

to the criminal proceedings to provide direct technical assistance, namely: photography, drawing up diagrams, plans, drawings, sampling for examination (*Kryminalnyi protsesualnyi kodeks*, 2012, st. 71).

The need to use special knowledge during investigative (search) actions is determined primarily by the needs of practice, in particular to determine the order of detection and investigation of various objects, fixing their condition, the possibility and feasibility of their removal, proper packaging, creating conditions for safe storage to ensure integrity and unavailability to third parties of stored information (Samodin et al., 2018, p. 5), to provide other assistance to the investigator.

An essential feature of special knowledge is their scientific basis, and it is due to this that the reliability of the results obtained with their help is ensured (Kovalenko, 2007, p. 48).

A significant contribution to the study of the use of special knowledge in criminal proceedings, including technical and forensic support of the investigator, prosecutor, judge, lawyer, made domestic scientists and practitioners – specialists in criminal procedure, forensics, forensics, among them: L. Arkusha, L. Arotsker, V. Bakhin, V. Bondar, A. Ishchenko, V. Kovalenko, K. Kovalev, I. Kogutich, V. Kolesnyk, V. Lysychenko, L. Loboiko, E. Lukyanchikov, O. Moiseev, V. Nor, M. Pogoretsky, V. Popelyushko, M. Saltevsy, M. Segai, S. Stakhivsky, V. Tishchenko, P. Tsybal, V. Tsirkal, V. Shepitko, M. Shumylo, M. Scherbakovsky, Y. Chornous.

Foreign colleagues are working fruitfully in this direction (in particular, Fisher, B. A. J., & Fisher, D., 1992; Horswell, 2004; Snow, 2005; Fisher, J., 2008; Ribaux, Baylon, Roux, Delémont, Lock, Zingg, & Margot, 2010; Stockdale, & Jackson, 2016; Tengpongsthorn, 2017; Franjić, 2018; Mapes, Stoel, de Poot, Vergeer, & Huyck, 2019; Bozhchenko, & Nikitin, 2020; Swan, Plummer & West, 2020).

Recently, the issues of theory and practice of using special forensic knowledge in the investigation of criminal offenses have been covered (Bondar, 2008); formalization of the results of the study of a forensic specialist (Tcimbал, 2016); use of special knowledge in the process of investigating criminal offenses (Morozov, & Bondar, 2017; Bulbacheva, 2017; Korzh, 2019; Triasun, 2020); distinguishing between such concepts as expert and specialist in criminal proceedings (Shatalov, 2018); features of the initial stage of crime investigation are considered (Chornous, & Shykoriak, 2018); assisting a specialist in obtaining samples and preparing materials for examination (Lazebnyi, & Karpiuk, 2018; Mapes, Stoel, de Poot, Vergeer, & Huyck, 2019); legal aspects of criminology (Franjić, 2018); organization and tactics of conducting a survey of the scene in modern conditions of science and technology (Pyrih, 2019; Oliinyk, 2019; Yuhno, 2019; Balan, 2020; Kovalenko, 2020); forms of using special knowledge in investigation (Taranova, 2019; Fedorchuk, 2020); procedural status of the expert involved by the parties as a technical consultant (Shunevych, 2020); Involvement of a specialist in criminal proceedings: duty, right or possibility of the defense (Bozhchenko, & Nikitin, 2020), etc.

The research of these and other scientists and practitioners is gaining conceptual weight in the context of increasing the effectiveness of the use of specialized knowledge in criminal proceedings, the development of technical and forensic support of the

investigator in the interests of objective investigation of criminal offenses. At the same time, some issues of investigators' use of special knowledge with the involvement of a specialist require further scientific elaboration and some standardization, including at the legislative level. After all, mistakes in the use of forensic tools, as well as in the provision of other assistance to the investigator or underestimation of this assistance to investigators can lead to loss of probative value of information, appointment of re-forensic examinations, and destruction of the prosecution's sound position in evidence. The outlined determines the relevance of the chosen topic and determines the directions of further exploration.

The purpose and objectives of the study

The purpose of the article is to develop theoretical provisions and scientifically substantiate in the procedural and organizational context practical recommendations for ensuring the participation of a forensic specialist in criminal proceedings at the stage of pre-trial investigation.

To achieve this goal you need to perform the following tasks:

- to reveal the concept, essence and forms of use of special knowledge in criminal proceedings at the stage of pre-trial investigation;

- to initiate a mechanism for regulating the activities of a forensic specialist in order to stimulate him to improve his professional level;

- provide practical recommendations for ensuring the participation of a forensic specialist in criminal proceedings at the stage of pre-trial investigation and proposals for the introduction of organizational and legal bases for determining the procedure for obtaining and confirming the qualification «forensic specialist», taking measures to monitor the effectiveness of its activities.

Presentation of the main material

The activities of specialists in criminal proceedings are regulated by the criminal procedure legislation of Ukraine (*Kryminalnyi protsesualnyi kodeks*, 2012), and the procedure for involving employees of pre-trial police investigation bodies and the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as specialists to participate in the inspection is regulated by of November 3, 2015 № 1339 (*Instruktsiia pro poriadok zaluchennia*, 2015).

According to this Instruction, specialists consider: forensic inspectors (forensic inspectors, senior forensic inspectors, forensic technicians, and in case of formation of forensic support sectors – heads of these sectors, which are part of the relevant pre-trial investigation bodies) and employees of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs as part of a specialized mobile laboratory who have special knowledge and

can provide advice during the pre-trial investigation on issues requiring special knowledge and skills and are involved as specialists to provide direct technical assistance to parties to criminal proceedings during the pre-trial investigation (*Instruktsiia pro poriadok zaluchennia*, 2015, rozd. II, p. 3).

The legislator (*Kryminalnyi protsesualnyi kodeks*, 2012, p. 71) refers to a person who has special knowledge and skills and can provide advice and opinions during pre-trial investigation and trial on issues that require relevant special knowledge and skills. It does not explain what relevant knowledge and skills should be understood as special.

The phenomenon of special knowledge was studied by domestic scientists: V. Bernaz, A. Volobuev, V. Goncharenko, I. Gora, A. Ishchenko, V. Kovalenko, V. Konovalova, V. Komakha, M. Kostitsky, I. Kotyuk, O. Kravchenko, V. Lisichenko, V. Lukashevich, E. Lukyanchikov, M. Mikheenko, V. Nor, Z. Sokolovsky, V. Tishchenko, V. Tsirkal, K. Chaplinsky, V. Shepitko, M. Shcherbakovsky and others.

Today, domestic and foreign scholars cover the problematic issues of determining the content of special knowledge in criminal proceedings (Fastovets, 2015); outlining the main stages of emergence and development of the institute of special knowledge (Makhov, 2017); use of special knowledge in criminal proceedings (Antonov, 2017); use of knowledge of knowledgeable persons in defense in criminal cases (Pashutina, & Chebotareva, 2017); legal regulation of special knowledge in criminal proceedings (Zhilenkova, 2018); the concept and legal regulation of the use of special knowledge, skills and abilities in criminal proceedings (Hribov, 2019). application of an advisory form of expertise in the investigation process (Marushev, 2020a); principles of application of special knowledge in criminal proceedings (Marushev, 2020b); types of expertise (Swan, Plummer, & West, 2020); use of special knowledge in forensic activity: theoretical and legal aspects (Nadizhko, 2020).

Under special, O. O. Eisman understood knowledge that is not publicly available and well known, not widespread and which has a limited number of specialists (Eisman, 1967, pp. 90–91).

According to V. Arsenyev and V. Zablotsky, legal knowledge in the field of criminology, used as special during examinations, as well as legal knowledge in certain special areas (eg, rules of driving, safety, accounting), belong to the subject of relevant examinations – automotive, safety, accounting, etc. (Arsenev, & Zablotskii, 1986, pp. 4–5).

V. Kovalenko interprets special knowledge as «scientific and practical knowledge and skills that correspond to the current level of development of relevant areas of human activity (except for knowledge in the field of procedural and substantive law), are

used (applied) in criminal investigations and criminal proceedings in order to assist the investigation or the court in gathering and examining evidence» (Kovalenko, 2007, p. 50).

P. Ishchenko proposes to introduce the term «forensic knowledge and skills», which, in a broad sense, is, comments V. Kovalenko, «knowledge and skills suitable for identifying, consolidating, extracting and examining evidence» (Kovalenko, 2007, p. 51). This position, in our opinion, is quite correct, because it best corresponds to the essence of the activities of a forensic specialist as an official who possesses and uses forensic knowledge on a professional level – «information system (information, data) about the level of knowledge, i. e the initial principles, theories of concepts, categories, results, experiments, conclusions, methods, tools and recommendations that are used as tools of forensic science to investigate and prevent crimes» (Alieksiev et al., 2015, p. 16).

However, practice shows that due to a certain uncertainty of the specialist's responsibility, the forensic specialist, participating in investigative (search) actions, is actually limited to the simplest means of fixing the scene, and the complex work of a group of specialists is almost non-existent, which negatively affects motivation its activities. At the same time, warns A. Patyk, «an important factor in reducing the quality of work of a specialist is the unpredictability of responsibility for the quality of work performed» (Patyk, 2017, p. 137).

The legislator did not specify the obligatory participation of a specialist (forensic specialist) in investigative actions.

At the same time, timely involvement in the investigation (search) of specialists – specialists of different specializations and with different work experience helps to increase the level of efficiency of technical and forensic support for detection and investigation of criminal offenses, because, reminds V. Yaremchuk, «see nothing, there the specialist will notice what will lead to the solution of the crime» (Yaremchuk, 2014, p. 5).

Let us illustrate the above with an example from the practice of previous years.

On March 10, in the premises of a private house in one of the cities of Luhansk region, the postal worker found two corpses of retired owners G. and B. During the inspection of the scene, investigators found that the front door and the doorframe at the place of attachment of the bar are damaged faults, which could be formed because of knocking out the overhead lock, which according to the available signs was locked inside the room. The bodies of G. and B. with numerous stab wounds lay on the floor on opposite sides of the kitchen table, served with utensils with food and drink. The order of things was significantly violated.

Reconstruction of the crime scene (possible way of entering the house, availability and quantity of utensils with food and drinks placed on the table, condition of the victims' clothes, as well as the general picture of the scene) allowed members of the investigative task force to put forward an initial version of the murder using bladed weapons for selfish motives at a time when the victims of G. and B. both celebrated March 8.

Due to the gravity and resonance of the criminal offense, several forensic specialists of the HNP were involved in the inspection of the scene, together with them, the investigator determined the boundaries and procedure of the inspection, found out the sequence of detection and fixation of trace information etc.

The forensic specialist, who performed the drawing of the schematic plan of the premises, acquired special knowledge in the field of forensic technology while studying in a higher education institution with specific training conditions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. He qualifiedly depicted in the plan the spatial orientation of the interior of the room, in the appendix to the plan clearly marked their dimensional characteristics and location. Together with a specialist in the field of forensic medicine, he also measured the bodies of the victims and their individual parts and entered information into the plan. Focused schematically on the details of the placement of cutlery on the table, drawing the investigator's attention to the fact that their mutual placement does not correspond to the overall picture of the scene.

Then the analysis of the collected material was made, versions on the circumstances of the criminal offense were put forward, forensic examinations were appointed, other investigative (search) actions were carried out. However, the killer could not be identified.

The forensic specialist, after a more detailed study of the materials of the criminal proceedings (protocol of the scene, illustrative tables, videos and schematic plan of the room) once again focused the investigator's attention on the location of utensils, including two tablespoons lying almost in the middle of a rectangular table, handles which were connected and directed to the same edge, and the spoons were separated, forming a figure that conditionally resembled the letter «V».

Based on the location of spoons on the table and the placement of corpses, based on the data specified in the plan, a model of the circumstances of the crime was built. Due to this, it was found that in a sitting position G. and B. could not reach for the spoons, and put the spoons on the table in that place, given the dimensional characteristics of the hands of the victims, could only G., which caused motivated misunderstandings about the actions of sub object that served the table.

According to the results of forensic examinations, it was established that there was no food on the table in the stomachs of the victims, no traces of papillary samples

of the victims were found on the contact surfaces of the dishes, which once again called into question the fact that they celebrated March 8.

Thus, the use of methods of reconstruction, modeling, induction and deduction in the process of studying the materials collected during the inspection of the scene, in particular the schematic plan of the room, led to the conclusion of a possible imitation of the murder (celebration of G. and B. March 8) to distort the notion of the time of the commission of the criminal offense and its circumstances, which also served as a reason to put forward a reasonable version that the murder may involve persons close to the victims, or even relatives who understood that they would be the first to fall in the field of view of law enforcement agencies.

During further investigative (search) actions, the staff of the investigative task force of the GUNP in Luhansk region found that this criminal offense was carefully planned and committed by the granddaughter of the victims together with her husband on the morning of March 7. She imitated a way to break into a house, set a table and scatter things in order to mislead investigators about the time and subject of its commission and to avoid criminal liability. After all, for this purpose from the evening of 7 to the morning of March 9, she and her husband were with friends elsewhere, providing an alibi.

During the investigative experiment, the suspect completely recreated the circumstances of the criminal offense and the location of the dishes on the table, placing the spoons in the same way as they were found and recorded when the scene was inspected (see Fig.).

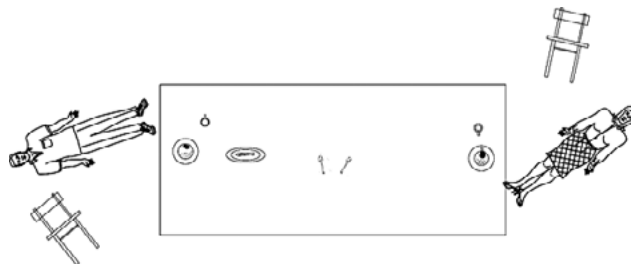

Fig. Schematic plan of part of the room – the scene

The given example of construction of motivated versions with observance of system consistent scientific-methodical approach to research of materials of criminal proceedings collected during inspection of a scene with involvement of group of criminologists and use of special knowledge, which they possess, in a complex with check of traces on criminological records, testifies the effectiveness and prospects of such a position and not only for the detection, recording and retrieval of trace information, but also for the investigation of criminal offenses in general. «The interpretation of the use of special knowledge solely by obtaining evidence significantly narrows the scope of their application, as it ignores operational and investigative activities and other non-procedural

forms of application of special knowledge developed by forensic science» (Moisieiev, 2014, p. 196).

This raises the issue of improving and maintaining the appropriate level of professionalism – «for scientific and methodological support of the forensic specialist, the latter must have the characteristics of crimes, which are reflected in the relevant forensic characteristics of the crime» (Bondar, 2008, p. 12). That is, the forensic specialist must clearly know what material changes in the situation are characteristic of each specific type of crime in order to draw the investigator's attention to it. And given the development of scientific and technological progress, as well as constant changes in the criminogenic situation, the forensic specialist must constantly improve their professional level, given the current capabilities of forensic and forensic support of criminal proceedings (Mousseau, Baechler, & Crispino, 2019; Crispino, Mousseau, Baechler, Delémont, Roux, & Ribaux, 2021). After all, the results of expert research largely depend on the quality of work of a forensic specialist at the scene.

Therefore, it seems that it is time to develop a mechanism for regulating the activities of a forensic specialist, aimed at increasing the professional motivation for the effectiveness of the use of special knowledge and skills, proper technical and forensic support of criminal proceedings. This will be facilitated, in particular, by generalization and publication of positive experience of practical activity of criminologists in professional scientific and practical collections, in collections of scientific works, at thematic conferences, seminars, round tables, etc., creation of textbooks, manuals on use of modern forensic techniques, recommendations. On the sequence of actions during the participation in the review of the scene, including the use of forensic tools, with vivid examples of the use of special knowledge and skills.

Improving measures to control the effectiveness of forensic specialists involved in the review of the scene requires a systematic transformation of approaches to the separation of its basic components. After all, only after the appointment and conduct of a forensic examination and acquaintance with the opinion of a forensic expert and the results of verification of trace information on forensic records, the investigator can provide some assessment of the forensic specialist during the inspection. Although, it seems, the effectiveness of such control is somewhat debatable.

Therefore, in view of the above, to increase the level of forensic knowledge of forensic specialists and effective control over the results of their activities, it is proposed:

to initiate at the legislative level the distinction between the concepts of «specialist» and «specialist-criminologist» as separate subjects of the criminal

process and to clearly define their rights and responsibilities;

to initiate a mechanism of acquainting forensic specialists with the main provisions of forensic methods used by forensic experts, the possibilities of laboratory research methods, reviews (examples) of positive practice of forensic specialists in identifying trace information, application of forensic techniques, as well as in criminal law in general and their prevention etc;

to regulate the procedure for the functioning of commissions and the procedure for checking the level of professional knowledge and practical skills of forensic specialists in order to periodically confirm their qualification «forensic specialist»;

at HNP or on the basis of higher education institutions with specific training conditions that provide training for the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the National Police of Ukraine, to create forensic training grounds (if necessary or additionally) for practical training with forensic specialists to test practical skills in within the limits of advanced training, attestation and confirmation of qualification «forensic specialist».

Scientific novelty

The need to distinguish at the legislative level between the concepts of «specialist» and «specialist-criminologist», to define the tasks, define the functions and powers, competencies of a specialist-criminologist as a participant in criminal proceedings, which is carried out under the guidance and control of the investigator. At the same time provide for the development of a mechanism for regulating the activities of forensic specialists, aimed at increasing professional motivation for the effectiveness of special knowledge and skills, proper forensic support of criminal proceedings, and procedures for checking the level of professional knowledge and practical skills to periodically confirm the qualification «forensic specialist».

Conclusions

1. As a result of the study it should be stated that the concept and essence of the term «special knowledge» is not interpreted at the legislative level, there is a lack of consensus among scientists. The term «forensic knowledge» also provokes some discussions, although it seems to correspond most to the essence of the activity of a forensic specialist as an official who possesses and uses such knowledge on a professional level. There is a lack of unanimity on the forms of use of special knowledge. However, in the context of our study, it is first necessary to talk about such procedural forms as the participation of a specialist (forensic specialist) in criminal proceedings. At the same time, we believe that the main forms of using

special knowledge include consultations of forensic specialists. The integrated application of the outlined forms will ensure the objectivity, completeness and comprehensiveness of the pre-trial investigation.

2. The directions of development of the mechanism of regulation of activity of the specialist-criminologist directed on increase of professional motivation of efficiency of use of special knowledge and skills, proper technical-criminological support of criminal proceedings (it will be promoted by generalization and publication of positive experience of practical activity, in collections of scientific works, at thematic conferences, seminars, round tables etc, creation of textbooks, manuals on the use of modern

forensic techniques, development of guidelines for the sequence of actions during participation in the review of the scene, including the use of forensic tools, with guidance vivid examples of the use of special knowledge and skills).

3. In the process of presenting the main material, some practical recommendations are provided to ensure the participation of a forensic specialist in criminal proceedings at the stage of pre-trial investigation and proposals for the introduction of organizational and legal bases for determining the procedure for obtaining and confirming qualification «forensic specialist», taking measures to control the effectiveness of its activities.

References

- Aliksieiev, O. O., Areshonkov, V. V., Atamanchuk, V. M., Vakulyk, O. O., Veselskyi, V. K., Ishchenko, A. V. ... Yusupov, V. V. (2015). *Kryminalistyka*: pidruchnyk. Kyiv: TsUL. 544 s. [in Ukrainian].
- Antonov, O. Iu. (2017). Problemy ispolzovaniia spetsialnykh znaniy v ugovnom sudoproizvodstve i puti ikh resheniya. *Aktualnye problemy rossiiskogo prava*, 6, 149–157 [in Russian].
DOI: <https://doi.org/10.17803/1994-1471.2017.79.6.149-157>.
- Arsenev, V. D., & Zablotskii, V. G. (1986). *Ispolzovanie spetsialnykh znaniy pri ustanovlenii fakticheskikh obstoiatelstv ugovnogo dela*. Krasnoiar: Izd-vo Krasnoiar. un-ta. 152 s. [in Russian].
- Balan, M. (2020). Taktychni pryomy ohliadu mistia podii pry rozsliduvanni porushen derzhavnogo kordonu Ukrainy. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 8, 304–309 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.8.50>.
- Bondar, V. S. (2008). *Problemy teorii i praktyky vykorystannia spetsialnykh kryminalistychnykh znan v rozsliduvanni kradizhok z pronyknenniam u zhytlo*. (Avtoref. dys. kand. yuryd. nauk). Akademiia advokatury Ukrainy, Kyiv. 20 s. [in Ukrainian].
- Bozhchenko, A. P., & Nikitin, I. M. (2020). Privlechenie spetsialista v ugovnom protsesse: obiazannost, pravo ili vozmozhnost storony zashchity. *Teoriia i praktika sudebnoi ekspertizy*, 15 (4), 82–89 [in Russian].
DOI: <https://doi.org/10.30764/1819-2785-2020-4-82-89>.
- Bulbacheva, A. A. (2017). K voprosu o fiksatcii obstanovki mesta proisshestiya. *Iuridicheskoe issledovanie*, 12, 82–89.
DOI: [10.25136/2409-7136.2017.12.24755](https://doi.org/10.25136/2409-7136.2017.12.24755).
- Chornous, Yu. M., & Shykoriak, M. M. (2018). Osoblyvosti pochatkovoho etapu rozsliduvannia zlochyniv, uchynenykh inozemtsiamy. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertizy i kryminalistyky*, 18, 44–52 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.05>.
- Crispino, F., Mousseau, V., Baechler, S., Delémont, O., Roux, C., & Ribaux, O. (2021). Forensic Science Understanding by Police Managers: New Opportunities to Re-think Its Involvement in Policing. In: Nolan, J. J., Crispino, F., Parsons, T. (Eds.) *Policing in an Age of Reform. Palgrave's Critical Policing Studies*. Palgrave Macmillan, Cham.
DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-56765-1_8.
- Eisman, A. A. (1967). *Zakliuchenie eksperta. Struktura i nauchnoe obosnovanie*. M.: Iurid. lit. 152 c. [in Russian].
- Fastovets, V. A. (2015). Deiaki problemni pytannia shchodo vyznachennia zmistu spetsialnykh znan u kryminalnomu sudochynstvi. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertizy i kryminalistyky*, 15, 171–180 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2015.20>.
- Fedorchuk, M. A. (2020). Formy vykorystannia spetsialnykh znan u rozsliduvanni kryminalnykh pravoporushen, poviazanykh iz reiderskymy zakhoplenniamy. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*, 4, 351–354 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/83>.
- Fisher, B. A. J., & Fisher, D. (1992). *Techniques of Crime Scene Investigation*. Fifth Edition (5th ed.). Boca Raton: CRC Press. 552 p.
DOI: <https://doi.org/10.1201/b12425>.
- Fisher, J. (2008). *Forensics Under Fire*. Ithaca, NY: Rutgers University Press. 344 p.
DOI: <https://doi.org/10.36019/9780813544243>.
- Franjić, S. (2018). Legal aspects of Forensics. *Forensic Sci Today*, 4 (1), 009-017.
DOI: <http://dx.doi.org/10.17352/pjfst.000011>.
- Horswell, J. (2004). *The practice of crime scene investigation*. Boca Raton: CRC Press. 456 p.
- Hribov, M. (2019). Poniattia ta pravove rehuliuвання vykorystannia spetsialnykh znan, umin i navychok u kryminalnomu provadzhenni. *Naukovi visnyk Natsionalnoi akademii vnurishnikh sprav*, 110 (1), 13–21 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.33270/01191101.13>.
- Instruktsiia pro poriadok zaluchennia pratsivnykiv orhaniv dosudovoho rozsliduvannia politsii ta Ekspertnoi sluzhby Ministerstva vnurishnikh sprav Ukrainy yak spetsialistiv dlia uchasti v provedenni ohliadu mistia podii: zatv.

- nakazom MVS Ukrainy № 1339. (2015). Uzato z <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15/paran7#n7>.
- Korzh, V. P. (2019). Vykorystannia slidchym znannia kryminalistychnoi kharakterystyky vbyvstv na «zamovlennia» pry ohliadi mistsia podii. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza*, 64, 189–200 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2019.64.16>.
- Kovalenko, V. V. (2007). *Zastosuvannia naukovo-tekhnichnykh zasobiv spetsialistamy pry provedenni slidchykh dii: monohrafiia*. Luhansk: RVV LDUVS. 248 s. [in Ukrainian].
- Kovalenko, V. V. (2020). Typovi sposoby, slidy y obstanovka vchynennia zlochynu yak elementy kryminalistychnoi kharakterystyky torhivli liudmy. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, 2 (31), 182–186 [in Ukrainian].
DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i2\(31\).589](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i2(31).589).
- Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy № 4651-VI. (2012). Uzato z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian].
- Lazebnyi, A. M., & Karpiuk, I. S. (2018). Dopomoha spetsialista v otrymanni zrazkiv i pidhotovtsi materialiv dlia provedennia ekspertyzy. *Mizhnarodnyi yurydychnyi visnyk: aktualni problemy suchasnosti (teoriia ta praktyka)*, 3–4, 218–226 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.33244/2521-1196.3-4.2018.218-226>.
- Makhov, V. N. (2017). Razvitie ugolovno-protsessualnogo zakonodatelstva ob ekspertize, eksperte i spetsialiste. *Teoriia i praktika sudebnoi ekspertizy*, 12 (2), 5–10 [in Russian].
DOI: <https://doi.org/10.30764/1819-2785-2017-12-2-5-10>.
- Mapes, A. A., Stoel, R. D., de Poot, C., Vergeer, P., & Huyck, M. (2019). Decision support for using mobile rapid DNA analysis at the crime scene. *Science and Justice*, 59 (1), 29–45.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.scijus.2018.05.003>.
- Marushev, A. D. (2020a). Osoblyvosti zastosuvannia konsultatyvnoi formy spetsialnykh znan u protsesi rozsliduvannia kryminalnogo bankrutstv. *Pravo i suspilstvo*, 5, 201–206 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.5.29>.
- Marushev, A. D. (2020b). Pryntsypy zastosuvannia spetsialnykh znan u kryminalnomu provadzhenni. *Aktualni problemy derzhavy i prava*, 86, 139–144 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i86.2424>.
- Moisieiev, O. M. (2014). Problemy, poviazani iz zaluchenniam sudovoho eksperta do uchasti u kryminalnomu provadzhenni [in Ukrainian]. *Uchenye zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta imeni V. I. Vernadskogo. Serii: Iuridicheskie nauki* (T. 27 (66), № 3, s. 194–203) [in Russian].
- Morozov, D. A., & Bondar, V. S. (2017). Vykorystannia spetsialnykh znan pid chas provedennia okremykh slidchykh (rozshukovykh) dii u rozsliduvanni nezakonnoho posivu abo vyroshchuvannia snotvornoho maku chy konopel. *Visnyk NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*, ½ (33/34), 216–222 [in Ukrainian].
DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2017.1/2\(33/34\).152649](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2017.1/2(33/34).152649).
- Mousseau, V., Baechler, S., & Crispino, F. (2019). Management of crime scene units by Quebec police senior managers: Insight on forensic knowledge and understanding of key stakeholders. *Science & Justice: journal of the Forensic Science Society*, 59 (5), 524–532.
DOI: [10.1016/j.scijus.2019.04.004](https://doi.org/10.1016/j.scijus.2019.04.004).
- Nadizhko, M. M. (2020). Vykorystannia spetsialnykh znan u sudovo-ekspertnii diialnosti: teoretyko-pravovi aspekty. *Kryminalistychnyi visnyk*, 33 (1), 25–36 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2020-33-1-25>.
- Oliinyk, Ya. S. (2019). Taktyka provedennia ohliadu mistsia podii pid chas rozsliduvannia pohrozy abo nasylstva shchodo zakhysnyka chy predstavnyka osoby. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 5, 317–320 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-5/76>.
- Patyk, A. A. (2017). Status, povnovazhennia ta vidpovidalnist spetsialista y inspektora-kryminalista v kryminalnomu protsesi. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, 3, 133–143 [in Ukrainian].
- Pashutina, O. S., & Chebotareva, I. N. (2017). Ispolzovanie znaniy svedushchikh litc pri osushchestvlenii zashchity po ugovnym delam: zakonodatelnyi, doktrinalnyi i pravoprimeritelnyi aspekty. *Izvestiia Iugo-Zapadnogo gosudarstvennogo universiteta*, 21 (3), 155–166 [in Russian].
DOI: <https://doi.org/10.21869/2223-1560-2017-21-3-155-166>.
- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ekspertnu sluzhbu Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy: nakaz MVS Ukrainy № 1343. (2015). Uzato z <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>.
- Pyrih, I. V. (2019). Orhanizatsiia i taktyka provedennia ohliadu mistsia podii v suchasnykh umovakh rozvytku nauky i tekhniky. *Kryminalistychnyi visnyk*, 2 (32), 30–37 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2019-32-2-30>.
- Ribaux, O., Baylon, A., Roux, C., Delémont, O., Lock, E., Zingg, C., & Margot, P. (2010). Intelligence-led crime scene processing. Part I: Forensic intelligence. *Forensic science international*, 195 (1–3), 10–16.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2009.10.027>.
- Samodin, A. V., Ishchenko, A. V., Kofanov, A. V., Kobets, M. V., Kofanova, O. S., Molyboha, M. P. ... Svoboda, Ye. Yu. (2018). *Uchast spetsialista-kryminalista pid chas provedennia okremykh slidchykh (rozshukovykh) dii: navch. posib.* Vinnytsia: Nilan-LTD. 432 s. [in Ukrainian].

- Shatalov, D. V. (2018). Ekspert i spetsialist v rossiiskom ugolovnom protsesse. *Pravovye problemy ukrepleniia rossiiskoi gosudarstvennosti*: sb. st. Tomsk. Ch. 79, 182–187 [in Russian].
DOI: 10.17223/9785946217637/21
- Shunevych, K. (2020). Sudova ekspertyza u kryminalnomu protsesi Italii. *Znannia yevropeiskoho prava*, 1, 122–129 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.32837/chern.v0i1.62>.
- Snow, R. (2005). *Murder 101: Homicide and Its Investigation. Illustrated Edition*. Westport, Connecticut, London: Praeger. 224 p.
- Stockdale, M., & Jackson, A. (2016). Expert Evidence in Criminal Proceedings: Current Challenges and Opportunities. *The Journal of Criminal Law*, 80 (5), 344–363.
DOI: <https://doi.org/10.1177/0022018316668448>.
- Swan, R. H., Plummer, K. J., & West, R. E. (2020). Toward functional expertise through formal education: Identifying an opportunity for higher education. *Educational Technology Research and Development*, 68 (5), 2551–2568.
DOI: <https://doi.org/10.1007/s11423-020-09778-1>.
- Taranova, A. (2019). Formy vykorystannia spetsialnykh znan u rozsliduvanni nenalezhnogo vykonannia profesiinykh oboviazkiv medychnym abo farmatsevychnym pratsivnykom. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 10, 198–203 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.10.34>.
- Tcimbai, V. N. (2016). Nekotorye voprosy razrabotki elektronnoi spravki ob issledovanii spetsialista-kriminalista. *Nauchnyi zhurnal KubGAU*, 122 (08) [in Russian].
DOI: <https://doi.org/10.21515/1990-4665-122-084>.
- Tengpongsthor, W. (2017). Factors affecting the effectiveness of police performance in Metropolitan Police Bureau. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 38 (1), 39–44.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.kjss.2016.07.001>.
- Triasun, P. R. (2020). Vykorystannia spetsialnykh znan u protsesi rozsliduvannia khulihanstva, uchynenoho v publichnykh mistsiakh. *Pravovi novely*, 11, 291–299 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.32847/ln.2020.11.38>.
- Yaremchuk, V. O. (2014). Pravova rehlementatsiia uchasti spetsialista pry provedenni slidchykh (rozshukovykh) dii. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky*, 14, 112–119 [in Ukrainian].
- Yukhno, O. (2019). Problemni pytannia provedennia ohliadu mistsia podii ta pershocherhovykh taktychnykh dii slidchoho pry rozkrytti y rozsliduvanni zgvaltuvan. *Visnyk Luhanskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka*, 1 (85), 311–320 [in Ukrainian].
DOI: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.85.311-320>.
- Zhilenkova, T. S. (2018). Pravovoe regulirovanie spetsialnykh znaniy v ugolovnom sudoproizvodstve Rossii i Serbii. *Rossiiskoe pravosudie*, 4, 87–93 [in Russian].
DOI: <https://doi.org/10.17238/issn2072-909x.2018.4.87-93>.

List of used sources

- Алексеев, О. О., Арешонков, В. В., Атаманчук, В. М., Вакулик, О. О., Весельский, В. К., Іщенко, А. В. ... Юсупов, В. В. (2015). *Криміналістика: підручник*. Київ: ЦУЛ. 544 с.
- Антонов, О. Ю. (2017). Проблемы использования специальных знаний в уголовном судопроизводстве и пути их решения. *Актуальные проблемы российского права*, 6, 149–157.
DOI: <https://doi.org/10.17803/1994-1471.2017.79.6.149-157>.
- Арсеньев, В. Д., & Заблочкий, В. Г. (1986). *Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела*. Красноярск: Изд-во Краснояр. ун-та. 152 с.
- Балан, М. (2020). Тактичні прийоми огляду місця події при розслідуванні порушень державного кордону України. *Підприємництво, господарство і право*, 8, 304–309.
DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.8.50>.
- Бондар, В. С. (2008). *Проблеми теорії і практики використання спеціальних криміналістичних знань в розслідуванні крадіжок з проникненням у житло*. (Автореф. дис. канд. юрид. наук). Академія адвокатури України, Київ. 20 с.
- Божченко, А. П., & Никитин, И. М. (2020). Привлечение специалиста в уголовном процессе: обязанность, право или возможность стороны защиты. *Теория и практика судебной экспертизы*, 15 (4), 82–89.
DOI: <https://doi.org/10.30764/1819-2785-2020-4-82-89>.
- Бульбачева, А. А. (2017). К вопросу о фиксации обстановки места происшествия. *Юридическое исследование*, 12, 82–89.
DOI: 10.25136/2409-7136.2017.12.24755.
- Чорноус, Ю. М., & Шикоряк, М. М. (2018). Особливості початкового етапу розслідування злочинів, учинених іноземцями. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*, 18, 44–52.
DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.05>.
- Crispino, F., Mousseau, V., Baechler, S., Delémont, O., Roux, C., & Ribaux, O. (2021). Forensic Science Understanding by Police Managers: New Opportunities to Re-think Its Involvement in Policing. In: Nolan, J. J., Crispino, F., Parsons,

- T. (Eds.) *Policing in an Age of Reform. Palgrave's Critical Policing Studies*. Palgrave Macmillan, Cham.
DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-56765-1_8.
- Эйсман, А. А. (1967). *Заключение эксперта. Структура и научное обоснование*. М.: Юрид. лит. 152 с.
- Фастовець, В. А. (2015). Деякі проблемні питання щодо визначення змісту спеціальних знань у кримінальному судочинстві. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*, 15, 171–180.
DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2015.20>.
- Федорчук, М. А. (2020). Форми використання спеціальних знань у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із рейдерськими захопленнями. *Юридичний науковий електронний журнал*, 4, 351–354.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/83>.
- Fisher, V. A. J., & Fisher, D. (1992). *Techniques of Crime Scene Investigation*. Fifth Edition (5th ed.). Boca Raton: CRC Press. 552 p.
DOI: <https://doi.org/10.1201/b12425>.
- Fisher, J. (2008). *Forensics Under Fire*. Ithaca, NY: Rutgers University Press. 344 p.
DOI: <https://doi.org/10.36019/9780813544243>.
- Franjić, S. (2018). Legal aspects of Forensics. *Forensic Sci Today*, 4 (1), 009-017.
DOI: <http://dx.doi.org/10.17352/pjfst.000011>.
- Horswell, J. (2004). *The Practice of Crime Scene Investigation*. Boca Raton: CRC Press. 456 p.
- Грібов, М. (2019). Поняття та правове регулювання використання спеціальних знань, умінь і навичок у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*, 110 (1), 13–21.
DOI: <https://doi.org/10.33270/01191101.13>.
- Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: затв. наказом МВС України № 1339. (2015). Узято з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15/paran7#n7>.
- Корж, В. П. (2019). Використання слідчим знання криміналістичної характеристики вбивств на «замовлення» при огляді місця події. *Криміналістика і судова експертиза*, 64, 189–200.
DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2019.64.16>.
- Коваленко, В. В. (2007). *Застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій: монографія*. Луганськ: РВВ ЛДУВС. 248 с.
- Коваленко, В. В. (2020). Типові способи, сліди й обстановка вчинення злочину як елементи криміналістичної характеристики торгівлі людьми. *Прикарпатський юридичний вісник*, 2 (31), 182–186.
DOI: [https://doi.org/10.32837/ручv.0i2\(31\).589](https://doi.org/10.32837/ручv.0i2(31).589).
- Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України № 4651-VI. (2012). Узято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
- Лазебний, А. М., & Карпюк, І. С. (2018). Допомога спеціаліста в отриманні зразків і підготовці матеріалів для проведення експертизи. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*, 3–4, 218–226.
DOI: <https://doi.org/10.33244/2521-1196.3-4.2018.218-226>.
- Махов, В. Н. (2017). Развитие уголовно-процессуального законодательства об экспертизе, эксперте и специалисте. *Теория и практика судебной экспертизы*, 12 (2), 5–10.
DOI: <https://doi.org/10.30764/1819-2785-2017-12-2-5-10>.
- Mapes, A. A., Stoel, R. D., de Poot, C., Vergeer, P., & Huyck, M. (2019). Decision support for using mobile rapid DNA analysis at the crime scene. *Science and Justice*, 59 (1), 29–45.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.scijus.2018.05.003>.
- Марушев, А. Д. (2020a). Особливості застосування консультативної форми спеціальних знань у процесі розслідування кримінального банкрутств. *Право і суспільство*, 5, 201–206.
DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.5.29>.
- Марушев, А. Д. (2020b). Принципи застосування спеціальних знань у кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми держави і права*, 86, 139–144.
DOI: <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i86.2424>.
- Моїсєєв, О. М. (2014). Проблеми, пов'язані із залученням судового експерта до участі у кримінальному провадженні. *Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки* (Т. 27 (66), № 3, с. 194–203).
- Морозов, Д. А., & Бондар, В. С. (2017). Використання спеціальних знань під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій у розслідуванні незаконного посіву або вирощування снотворного маку чи конопель. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*, 1/2 (33/34), 216–222.
DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2017.1/2\(33/34\).152649](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2017.1/2(33/34).152649).
- Mousseau, V., Baechler, S., & Crispino, F. (2019). Management of crime scene units by Quebec police senior managers: Insight on forensic knowledge and understanding of key stakeholders. *Science & Justice: journal of the Forensic Science Society*, 59 (5), 524–532.
DOI: [10.1016/j.scijus.2019.04.004](https://doi.org/10.1016/j.scijus.2019.04.004).

- Надіжко, М. М. (2020). Використання спеціальних знань у судово-експертній діяльності: теоретико-правові аспекти. *Криміналістичний вісник*, 33 (1), 25–36.
DOI: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2020-33-1-25>.
- Олійник, Я. С. (2019). Тактика проведення огляду місця події під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи. *Юридичний науковий електронний журнал*, 5, 317–320.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-5/76>.
- Патик, А. А. (2017). Статус, повноваження та відповідальність спеціаліста й інспектора-криміналіста в кримінальному процесі. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*, 3, 133–143.
- Пашутина, О. С., & Чеботарева, И. Н. (2017). Использование знаний сведущих лиц при осуществлении защиты по уголовным делам: законодательный, доктринальный и правоприменительный аспекты. *Известия Юго-Западного государственного университета*, 21 (3), 155–166.
DOI: <https://doi.org/10.21869/2223-1560-2017-21-3-155-166>.
- Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: наказ МВС України № 1343. (2015). Узято з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>.
- Пиріг, І. В. (2019). Організація і тактика проведення огляду місця події в сучасних умовах розвитку науки і техніки. *Криміналістичний вісник*, 2 (32), 30–37.
DOI: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2019-32-2-30>.
- Ribaux, O., Baylon, A., Roux, C., Delémont, O., Lock, E., Zingg, C., & Margot, P. (2010). Intelligence-led crime scene processing. Part I: Forensic intelligence. *Forensic science international*, 195 (1–3), 10–16.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2009.10.027>.
- Самодін, А. В., Іщенко, А. В., Кофанов, А. В., Кобець, М. В., Кофанова, О. С., Молибога, М. П. ... Свобода, Є. Ю. (2018). *Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій*: навч. посіб. Вінниця: Нілан-ЛТД. 432 с.
- Шаталов, Д. В. (2018). Эксперт и специалист в российском уголовном процессе. *Правовые проблемы укрепления российской государственности*: сб. ст. Томск. Ч. 79, 182–187.
DOI: [10.17223/9785946217637/21](https://doi.org/10.17223/9785946217637/21).
- Шуневич, К. (2020). Судова експертиза у кримінальному процесі Італії. *Знання європейського права*, 1, 122–129.
DOI: <https://doi.org/10.32837/chern.v0i1.62>.
- Snow, R. (2005). *Murder 101: Homicide and Its Investigation. Illustrated Edition*. Westport, Connecticut, London: Praeger. 224 p.
- Stockdale, M., & Jackson, A. (2016). Expert Evidence in Criminal Proceedings: Current Challenges and Opportunities. *The Journal of Criminal Law*, 80 (5), 344–363.
DOI: <https://doi.org/10.1177/0022018316668448>.
- Swan, R. H., Plummer, K. J., & West, R. E. (2020). Toward functional expertise through formal education: Identifying an opportunity for higher education. *Educational Technology Research and Development*, 68 (5), 2551–2568.
DOI: <https://doi.org/10.1007/s11423-020-09778-1>.
- Таранова, А. (2019). Форми використання спеціальних знань у розслідуванні неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. *Підприємництво, господарство і право*, 10, 198–203.
DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.10.34>.
- Цимбал, В. Н. (2016). Некоторые вопросы разработки электронной справки об исследовании специалиста-криминалиста. *Научный журнал КубГАУ*, 122 (08).
DOI: <https://doi.org/10.21515/1990-4665-122-084>.
- Tengpongsthorn, W. (2017). Factors affecting the effectiveness of police performance in Metropolitan Police Bureau. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 38 (1), 39–44.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.kjss.2016.07.001>.
- Трясун, П. Р. (2020). Використання спеціальних знань у процесі розслідування хуліганства, учиненого в публічних місцях. *Правові новели*, 11, 291–299.
DOI: <https://doi.org/10.32847/ln.2020.11.38>.
- Яремчук, В. О. (2014). Правова регламентація участі спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*, 14, 112–119.
- Юхно, О. (2019). Проблемні питання проведення огляду місця події та першочергових тактичних дій слідчого при розкритті й розслідуванні зґвалтувань. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*, 1 (85), 311–320.
DOI: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.85.311-320>.
- Жиленкова, Т. С. (2018). Правовое регулирование специальных знаний в уголовном судопроизводстве России и Сербии. *Российское правосудие*, 4, 87–93.
DOI: <https://doi.org/10.17238/issn2072-909x.2018.4.87-93>.

The article was received by the editors 07.10.2020

О. О. Крапівцев, заступник директора центру –
завідувач відділу криміналістичних видів досліджень,
Луганський науково-дослідний експертно-
криміналістичний центр МВС України,
м. Рубіжне, Луганська область
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4659-1075>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ СПЕЦІАЛІСТА-КРИМІНАЛІСТА В КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ

Метою статті є розроблення теоретичних положень і наукове обґрунтування в процесуальному та організаційному контексті практичних рекомендацій щодо забезпечення участі спеціаліста-криміналіста в кримінальному судочинстві на стадії досудового розслідування. **Методологія.** Достовірність отриманих результатів і висновків забезпечено застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Зокрема, аналіз, синтез, узагальнення дозволили докладно вивчити нормативну базу щодо напрямку дослідження. Метод наукової абстракції сприяв формулюванню позиції щодо змісту діяльності спеціаліста-криміналіста із застосування спеціальних знань і техніко-криміналістичних засобів, доцільності внесення змін до законодавства України щодо розмежування понять «спеціаліст» і «спеціаліст-криміналіст». **Наукова новизна.** Обґрунтовано необхідність на законодавчому рівні розмежувати поняття «спеціаліст» і «спеціаліст-криміналіст», окреслити завдання, визначити функції і повноваження, компетенції спеціаліста-криміналіста як учасника кримінального провадження, діяльність якого здійснюється під керівництвом і контролем слідчого. При цьому передбачити розроблення механізму регулювання діяльності спеціаліста-криміналіста, спрямованої на підвищення професійної мотивації результативності використання спеціальних знань і навичок, належного техніко-криміналістичного супроводження кримінального провадження і процедури перевірки рівня фахових знань та практичних навичок із метою періодичного підтвердження кваліфікації «спеціаліст-криміналіст». **Висновки.** У результаті дослідження констатовано, що поняття і сутність терміна «спеціальні знання» на законодавчому рівні не витлумачені, бракує спільної думки щодо цього й серед науковців. Викликає певні дискусії і термін «криміналістичні знання», хоча, убачається, найбільше відповідає суті діяльності спеціаліста-криміналіста як посадової особи, що володіє й на професійному рівні використовує такі знання. Бракує одностайності й щодо форм використання спеціальних знань. Проте, в контексті нашого дослідження, насамперед варто говорити про такі процесуальні форми, як участь спеціаліста (спеціаліста-криміналіста) у кримінальному провадженні. При цьому, вважаємо, до основних форм використання спеціальних знань належать консультації спеціалістів-криміналістів. Комплексне застосування окреслених форм забезпечить об'єктивність, повноту і всебічність досудового розслідування. Окреслено напрями розроблення механізму регулювання діяльності спеціаліста-криміналіста, спрямованої на підвищення професійної мотивації результативності використання спеціальних знань і навичок, належного техніко-криміналістичного супроводження кримінального провадження. Надано деякі практичні рекомендації щодо забезпечення участі спеціаліста-криміналіста в кримінальному судочинстві на стадії досудового розслідування і пропозиції щодо запровадження організаційно-правових засад визначення порядку отримання та підтвердження кваліфікації «спеціаліст-криміналіст», вжиття заходів контролю за результативністю його діяльності.

Ключові слова: спеціаліст; спеціаліст-криміналіст; спеціальні знання; криміналістичні знання; підготовка спеціаліста-криміналіста; професійна мотивація результативності використання спеціальних знань і навичок; мотивація професійного розвитку спеціаліста-криміналіста; компетенції спеціаліста-криміналіста.

А. А. Крапивцев, заместитель директора центра –
заведующий отделом криминалистических видов исследований,
Луганский научно-исследовательский экспертно-
криминалистический центр МВД Украины,
г. Рубежное, Луганская область
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4659-1075>

ОБЕСПЕЧЕНИЕ УЧАСТИЯ СПЕЦИАЛИСТА-КРИМИНАЛИСТА В УГОЛОВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ НА СТАДИИ ДОСУДЕБНОГО РАССЛЕДОВАНИЯ: ПРОЦЕССУАЛЬНЫЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ

Целью статьи является разработка теоретических положений и научное обоснование в процессуальном и организационном контексте практических рекомендаций по обеспечению участия специалиста-криминалиста в уголовном судопроизводстве на стадии предварительного расследования. **Методология.** Достоверность полученных результатов и выводов обеспечена применением общенаучных и специальных методов научного познания. В частности, анализ, синтез, обобщение позволили подробно изучить нормативную базу относительно направления исследования, метод научной абстракции способствовал формулированию позиции относительно содержания деятельности специалиста-криминалиста по применению специальных знаний и технико-криминалистических средств, целесообразности внесения изменений в законодательство Украины относительно разграничения понятий «специалист» и «специалист-криминалист». **Научная новизна.** Обоснована необходимость на законодательном уровне разграничить понятия «специалист» и «специалист-криминалист», определить задачи, функции и полномочия, компетенции специалиста-криминалиста как участника уголовного судопроизводства, деятельность которого осуществляется под руководством и контролем следователя. При этом предусмотреть разработку механизма регулирования деятельности специалиста-криминалиста, направленной на повышение профессиональной мотивации результативности использования специальных знаний и навыков, надлежащего технико-криминалистического сопровождения уголовного производства и процедуры проверки уровня профессиональных знаний и практических навыков в целях периодического подтверждения квалификации «специалист-криминалист». **Выводы.** В результате исследования констатировано, что понятие и сущность термина «специальные знания» на законодательном уровне не истолкованы, отсутствует единое мнение в этом плане и среди ученых. Вызывает определенные дискуссии и термин «криминалистические знания», хотя, думается, наиболее соответствует сути деятельности специалиста-криминалиста как должностного лица, обладающего и на профессиональном уровне использующего такие знания. Нет единодушия и относительно форм использования специальных знаний. Однако в контексте нашего исследования прежде всего стоит говорить о таких процессуальных формах, как участие специалиста (специалиста-криминалиста) в уголовном производстве. При этом, с нашей точки зрения, к основным формам использования специальных знаний относятся и консультации специалистов-криминалистов. Комплексное применение этих форм обеспечит объективность, полноту и всесторонность предварительного расследования. Определены направления разработки механизма регулирования деятельности специалиста-криминалиста, направленной на повышение профессиональной мотивации результативности использования специальных знаний и навыков, надлежащего технико-криминалистического сопровождения уголовного производства. Представлены некоторые практические рекомендации по обеспечению участия специалиста-криминалиста в уголовном судопроизводстве на стадии предварительного расследования и предложения по разработке организационно-правовых основ определения порядка получения и подтверждения квалификации «специалист-криминалист», принятию мер контроля за результативностью его деятельности.

Ключевые слова: специалист; специалист-криминалист; специальные знания; криминалистические знания; подготовка специалиста-криминалиста; профессиональная мотивация результативности использования специальных знаний и навыков; мотивация профессионального развития специалиста-криминалиста; компетенции специалиста-криминалиста.